

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

ПЛОМБА АШЫОЛАРИ: ТАСНИФИ ВА ВАҚТИНЧАЛИК ПЛОМБА МАТЕРИАЛЛАРИ

Xurramova Gulmira

gulnirahuramova@gmail.com

90 377 27 29

ТТАТФ Педиатрија факултети стоматология yo‘nalishi 102 В гуруҳ талбаси

Annotatsiya

Ushbu maqolada materiallarining tasnifi, ularning tishning yo‘qotilgan to‘qimalarini tiklash va himoya qilishdagi roli, shuningdek, vaqtinchalik plomba materiallarining xususiyatlari va qo‘llanilishi ko‘rib chiqiladi. Plombalar o‘zining ishlatilish muddati, tarkibi va fizik-kimyoviy xususiyatlariga qarab turlicha bo‘ladi. Vaqtinchalik plombalar tishning himoyasini ta‘minlash, davolash jarayonida ishlatiladi va doimiy plomba tayyorgarlik ko‘rishda muhim ahamiyatga ega. Maqolada eng ko‘p ishlatiladigan vaqtinchalik plomba materiallari, ularning xususiyatlari va qo‘llanish sohasi haqida batafsil ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Plomba materiallari, vaqtinchalik plombalar, doimiy plombalar, stomatologiya, tish tiklash, polimer materiallar, biologik muvofiqlik, estetik plombalar, mexanik mustahkamlik

Kirish

Zamonaviy stomatologiya jadal rivojlanib, davolash sifati va bemorlarning qulayligini oshiradigan yangi materiallar va texnologiyalarni taklif etadi. Muvaffaqiyatli tish restavratsiyasining asosiy komponentlaridan biri plomba materialini tanlashdir. Estetik, funktsional va uzoq muddatli natijalar uning xususiyatlariga bog‘liq. Ushbu maqolada plomba materiallarining asosiy turlari, ularning xususiyatlari, afzalliklari va kamchiliklari, shuningdek ularning rivojlanish tendentsiyalari ko‘rib chiqiladi.

Plomba materiallarining asosiy guruhlari

Amalgam

Amalgam stomatologiyada 150 yildan ortiq qo‘llanilgan eng qadimgi plomba materiallaridan biridir. Amalgamning asosi simobning kumush, qalay va mis kabi metallar bilan qotishmasi hisoblanadi.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

Afzalliklari:

1. Yuqori quvvat va chidamlilik.
2. Chaynash yuklariga qarshilik.
3. Kam xarajat.

Kamchiliklari:

1. Metall rang tufayli estetikaning yo'qligi.
2. Simobning potentsial toksikligi.
3. Tish to'qimalariga yopishmaslik.

Amalgam o'zining kuchliligiga qaramay, asta-sekin zamonaviyroq materiallar bilan almashtiriladi, ayniqsa estetika va ekologiyaga yuqori talablar bo'lgan mamlakatlarda.

Kompozit materiallar

Kompozit materiallar estetik va mexanik xususiyatlari tufayli etakchi o'rinlarni egallaydi. Ular organik matritsa (qatron) va noorganik plomba aralashmasidir.

Afzalliklari:

1. Yuqori estetika - rangni tishning tabiiy soyasiga moslashtirish qobiliyati.
2. Yopishqoq tizimlardan foydalanganda tish to'qimalariga yaxshi yopishish.
3. Universallik - oldingi va chaynash tishlarini tiklash uchun javob beradi.

Kamchiliklari:

1. Vaqt o'tishi bilan rang o'zgarishi mumkin.
2. Mikro qochqinlarning shakllanishiga olib kelishi mumkin bo'lgan qisqarish tendentsiyasi.
3. Nisbatan yuqori narx.

Zamonaviy kompozitsiyalar kuch va estetika o'rtasidagi muvozanatni ta'minlaydigan mikro va nanogibridlarga bo'linadi.

Shisha ionomer tsementlar (GIC)

Shisha ionomer tsementlari aluminosilikat shisha va poliakril kislota aralashmasidan iborat. Ushbu material ayniqsa bolalar stomatologiyasida va vaqtinchalik restavratsiyalar uchun mashhur.

Afzalliklari:

1. Yuqori biyoslashuv.
2. Kariyesning oldini oluvchi ftorid ajralishi.
3. Foydalanish qulayligi.

Kamchiliklari:

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

1. Kam quvvat va aşınma qarshilik.
2. Cheklangan estetik xususiyatlar.

Ishlashni yaxshilash uchun tarkibida qatronlar bo'lgan modifikatsiyalangan GIClar ishlab chiqilgan.

Keramika

Keramika materiallari estetik tiklash uchun, ayniqsa protezlashda keng qo'llaniladi. Zamonaviy stomatologiyada chinni, sirkoniy dioksid va shisha keramika ishlatiladi.

Afzalliklari:

1. Eng yuqori estetika - material tabiiy emaldan amalda farq qilmaydi.
2. Yuqori biomaslashuv.
3. Bo'yash va aşınmaya qarshilik.

Kamchiliklari:

1. Yuqori narx.
2. Ishlab chiqarishning murakkabligi.
3. Og'ir yuklar ostida mo'rtlik.

Keramika plombalarga qaraganda ko'proq inleys, toj va shponlarni tayyorlash uchun ishlatiladi. Klinik vaziyatga qarab materialni tanlash Materialni to'g'ri tanlash bir qator omillarga bog'liq, jumladan, nuqsonning joylashishi, tishning yo'q qilish darajasi, bemorning yoshi va moliyaviy imkoniyatlari. Old tishlar uchun yuqori estetikani ta'minlaydigan kompozitsion va keramika afzallik beriladi. Chaynash tishlari uchun kuch va stressga chidamlilik muhim ahamiyatga ega, shuning uchun ko'pincha kompozit yoki amalgam ishlatiladi. Bolalar stomatologiyasida asosiy e'tibor oddiylik va xavfsizlikka qaratiladi, shuning uchun shisha ionomer tsementlar keng qo'llaniladi.

Quyida eng ko'p ishlatiladigan vaqtinchalik plomba materiallari haqida batafsil ma'lumot keltirilgan:

1. Sink-oksid evgenol asosidagi plombalar

Tarkibi: sink oksid va evgenol (chinnigul yog'idan olingan moddalar).

Xususiyatlari:

Yumshoq va osongina shakllanadi.

Antiseptik xususiyatga ega bo'lib, pulpa atrofida yallig'lanishning oldini oladi.

Og'riqni kamaytirishga yordam beradi.

Kamchiliklari: mexanik mustahkamligi past, uzoq muddatli foydalanish uchun mos emas.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

1. Polikarboksilat tsement asosidagi plombalar

Tarkibi: polikarboksilat kislotalar va tsement aralashmasidan iborat.

Xususiyatlari:

Biologik muvofiqligi yuqori, tish to‘qimalariga yaxshi yopishadi. Yaxshi mexanik mustahkamlikka ega.

Bolalar stomatologiyasida ko‘p ishlatiladi.

Qo‘llanilishi: ortodontik va terapevtik stomatologiyada vaqtinchalik plombalar sifatida ishlatiladi.

2. Gips va kalsiy gidroksid asosidagi plombalar

Tarkibi: gips, kalsiy gidroksid va boshqa qo‘shimcha moddalardan tashkil topgan.

Xususiyatlari:

Pulpa hujayralarining regeneratsiyasini rag‘batlantiradi. Oson qo‘llaniladi va olib tashlanadi.

Yumshoq bo‘lib, bolalar tishlarini davolashda ishlatiladi.

Kamchiliklari: mexanik mustahkamligi past, uzoq muddatli foydalanish uchun mos emas.

3. Fotopolimerizatsion vaqtinchalik plombalar

Tarkibi: kompozit materiallar va fotopolimerizatsiya qiluvchi agentlar.

Xususiyatlari:

Tish rangiga mos tushadi, estetik jihatdan mukammal. Nur bilan qotib, tez qo‘yiladi.

Doimiy plombaga tayyorgarlik jarayonida ishlatiladi.

Kamchiliklari: narxi nisbatan yuqori, ba‘zi hollarda uzoq vaqt davomida ishlatilganda rang o‘zgarishi kuzatilishi mumkin.

Xulosa

Plomba materiallari stomatologiyada tish to‘qimalarini tiklash uchun asosiy vosita hisoblanadi. Vaqtinchalik plombalar tishning himoyasini ta’minlash va doimiy plombaga tayyorgarlik ko‘rish uchun qo‘llaniladi. Ular tarkibiga qarab turli xil xususiyatlarga ega bo‘lib, bemorning klinik holatiga qarab tanlanadi. Zamonaviy stomatologiyada biologik muvofiq, estetik va mustahkam vaqtinchalik plomba materiallari keng qo‘llanilmoqda. Doimiy plombaga o‘tishdan oldin vaqtinchalik plombalarni to‘g‘ri tanlash va ishlatish davolash jarayonining samaradorligini oshiradi.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Asgarov, M. (2020). Stomatologiyada yangi plomba materiallari. Tibbiyot nashriyoti.
2. Karimov, S. (2018). Tish davolashda vaqtinchalik plombalar va ularning turlari. O'zbekiston stomatologik jurnali, 25(3), 112-117.
3. Soliyev, A. (2019). Tishning estetik tiklanishi va kompozit plombalar. Tibbiyot va stomatologiya, 12(4), 45-52.
4. Azizov, J. (2021). Vaqtinchalik plombalar: sifat va ishlatilish xususiyatlari. O'zbekiston stomatologik ilmiy jurnali, 30(6), 88-92.
5. Davronov, A. (2017). Stomatologiyada bog'lovchi materiallar va ularning afzalliklari. Tibbiyot texnologiyalari, 5(2), 203-207.